

CZY WIESZ, ŻE?

Czy wiesz, że wiele zachowań nagannych społecznie uregulowano w Kodeksie wykroczeń? Cześć XV.

W ramach Projektu „Czy wiesz, że?”, często Państwo zadajcie pytania o kwestie odpowiedzialności za tzw. drobne czyny, mniej dolegliwie społecznie. Czy są one jednak mniej dokuczliwe w naszym codziennym życiu?

W dniu dzisiejszym kontynuujemy dla Państwa cykl informacji na temat funkcjonowania w polskim systemie prawnym, Kodeksu wykroczeń. W kolejnych edycjach będziemy dalej zgłębiać ten przepis prawa, który jest bardzo często stosowany w działaniach Policji.

Przypominamy: „Niezajomość prawa szkodzi”. Nawet jeżeli osoba nie wiedziała, że dane zachowanie może skończyć się odpowiedzialnością za popełnienie wykroczenia, to może ją spotkać odpowiedzialność. Ważne jednak, by czyn był zabroniony przez prawo oraz by był uznany za społecznie szkodliwy. Obie te przesłanki muszą być spełnione łącznie.

W dniu dzisiejszym otwieramy dla Państwa cykl dotyczący prezentacji niektórych wykroczeń zapisanych w Kodeksie wykroczeń.

Ważne: Powtarzana od wielu edycji fraza „niezajomość praw szkodzi”, często właśnie w kontekście wykroczeń nabiera szczególnego znaczenia. Zdarza się, że policjant słyszy od osób, które dopuściły się wykroczenia ... „nawet nie wiedziałem, że to zabronione ...”.

Informacyjnie: Wykroczenia opisane zostały w Kodeksie wykroczeń - w części szczególnej i zaczynają się od art. 49.

W dniu dzisiejszym omówimy dla Państwa wykroczenie, które polega żebraniu w miejscu publicznym.

Zapewne wielu z nas niejednokrotnie widziało lub nawet wspierało osobę, która w miejscu dostępnym dla szerszej ilości ludzi (np. obok kościoła, przed sklepem, czy innym uczęszczanym miejscu), w różnej formie oczekiwała na wsparcie datkiem pieniężnym. Żebractwo jednak nie zawsze jest związane z faktycznym ubóstwem osoby, czy też jej na przykład niepełnosprawnością i może stanowić zwykłe „naciąganie” napotkanych osób na przekazanie datku pieniężnego. Dlatego też wiele lat temu do Kodeksu wykroczeń wprowadzono zapis o żebractwie w miejscu publicznym.

Treść przepisu, czyli ustawowe znamiona wykroczenia żebractwa w miejscu publicznym:

Art. 58 § 1 k.w.: Kto, mając środki egzystencji lub będąc zdolny do pracy, żebrze w miejscu publicznym, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto żebrze w miejscu publicznym w sposób natarczywy lub oszukańczy, podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności.

Kto popełnia to wykroczenie: Sprawca musi posiadać cechę posiadania środków egzystencji lub zdolność do pracy.

Co chroni przepis: bezpośrednim przedmiotem ochrony jest porządek publiczny wolny od zachowań polegających na wuldyzaniu, nadużywaniu ofiarności społeczeństwa.

Na czym polega karalne zachowanie sprawcy: zachowanie sprawcy polega na żebraniu, czyli wyprasaniu dla siebie datków pieniężnych lub w naturze (pożywienie, przedmioty użytkowe itp.).

Ciekawostka: Żebractwo zostało już spenalizowane w przedwojennym rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 października 1927 r. o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa. W art. 2 rozporządzenia „żebrakiem” była osoba, która zawodowo zajmowała się wyprasaniem dla siebie w jakikolwiek sposób jałmużny. Można przyjąć, iż „żebranie” to powtarzające się proszenie o wsparcie lub jałmużnę.

Ważne: Nie będzie odpowiadała z tego artykułu osoba, która jednorazowo prosi o pomoc w związku z wydarzeniem losowym, np. pożarem.

W § 1 - określona jest sytuacja, w której sprawca posiada środki egzystencji (jest to znamię wymagające od organu każdorazowej oceny, czy sprawca ma rzeczywiście jakieś środki egzystencji oraz czy są one dla niego i jego rodziny wystarczające dla zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych w zakresie np. żywienia, ubrania itp. lub zdolność do pracy) zdolność do samodzielnego zapewnienia sobie środków utrzymania poprzez pracę zarobkową, jednakże nie stara się o taką pracę lub jej nie podejmuje. Wystąpienie typu podstawowego jest uzależnione od stwierdzenia jednego z dwóch alternatywnie określonych w art. 58 § 1 znamion.

Natomiast § 2 - to żebranie w sposób natarczywy (tj. polegające na wyprasaniu jałmużny, wielokrotnym zaczepianiu przechodniów, obrzucaniu ich wyzwiskami jeżeli nie ofiarują jałmużny) lub realizowane w sposób oszukańczy tzn. sprawca bez względu na to, czy ma środki egzystencji czy też ich nie posiada, stara się wpłynąć na ewentualnych ofiarodawców poprzez takie działania oszukańcze, które mają wywołać uczucie litości np.: udawanie niepełnosprawności, otaczanie się dużą liczbą dzieci, udawanie osoby ciężko chorej. Jest to tak zwany typ kwalifikowany wykroczenia z art. 58 k.w.

Okolicznością bardzo ważną dla wykroczeń wskazanych w art. 58 kw. jest **miejsce publiczne** (zaprzeczenie miejsca prywatnego takiego jak mieszkanie, własny ogród, posesja itp.).

Uwaga: Karalne jest nakłanianie do żebrania osoby małoletniej, bezradnej lub pozostającej w zależności od sprawcy - spenalizowane art. 104 k.w.

Przykład 1: § 1 - Sprawca, mając źródło dochodu wystarczające do pokrycia własnych potrzeb życiowych lub będąc zdolnym do podjęcia pracy zarobkowej, nie czyni starań, by ją podjąć - jednocześnie w miejscu publicznym (np.: chodnik, park, parking), wyprasza datki.

Przykład 2: § 2 - Sprawca, podobnie jak w § 1, żebrze w miejscu publicznym, jednakże robi to w sposób natarczywy (zaczepia, ciągnąc za rękaw, zwraca się kilkukrotnie o datek - przy czym należy nadmienić, że poszczególne zachowania świadczące o natarczywości, mogą zostać skierowane za każdym razem do innej osoby - np. do osób stojących w kolejce) lub w sposób oszukańczy (np. udaje niepełnosprawność - ślepotę, brak kończyn) wprowadzając w błąd osobę darczyńcy. W wypełnieniu ustawowych znamion wykroczenia tego paragrafu nie ma znaczenia, czy sprawca faktycznie posiadał źródło dochodu lub był zdolny do podjęcia pracy zarobkowej.

[Link do treści kodeksu wykroczeń ►](#)

Wykorzystano opracowanie dydaktyczne: H. Bartecki, R. Błoch, Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, SP Katowice 2013 r.

O projekcie informacyjno-edukacyjnym ["Czy wiesz, że?"](#)

Zachęcamy do nadsyłania własnych pytań z obszaru działań Policji do lidera Projektu - młodszego inspektora Krzysztofa Łaszkiewicza, Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka na adres: krzysztof.laszkiewicz@policja.gov.pl